

Oud, hout en zwartkruit

INTERNATIONALE BELG

Beste mensen van AK56,

In boekje nr 159, hebben jullie een mooi artikel over de zwartkruit Beaumont geweren, kaliber 11X50R. Prachtig om te lezen.

Ik zelf schiet soms wel eens met een voorlader met zwart kruit. Een Spaanse Dikar in kaliber .45

Ik ben ook in het bezit van een paar oude matchgeweren, en ook daarvoor vind ik geen patronen meer. Het eerste is een Zwitsers 300 m Hämmerli enkelschots matchgeweer, met een Martini-Henry systeem. In kaliber 6,5x53R. Dit zou het Nederlandse militair kaliber zijn van voor de eerste wereldoorlog.

Het tweede is een Duits, Kontanz Wolfersdorff, enkelschots match geweer, met Martini-Henry systeem. In kaliber 8,15x46R. Dit was vroeger een veel gebruikt kaliber voor Duitse match- en jachtgeweren. Van dit kaliber heb ik nog enkele patronen van RWS. Maar ik denk dat ook zij dit niet meer maken.

Weten jullie soms iets meer van deze kalibers, kan men die nog ergens kopen of zelf maken.

Van die militaire geweren van voor de eerste wereldoorlog zouden er toch nog in Nederland moeten zijn.

Ik heb ook al eens gekeken op de site van Podevijn in Zottegem, maar daar vind ik ze ook niet, hij verkoopt nochtans die geweren. Met vriendelijke groeten en alvast bedankt. E.B te D. (B)

Beste E.B., Nederland heeft inderdaad de 6,5x53R patroon in gebruik gehad. Net als de Roemenen en de Portugezen. Originele patronen zijn in Nederland inmiddels

collector items geworden.

Fabriekshulzen worden ondermeer nog door Bertram gemaakt en zijn schrikbarend duur. Maar zelf maken mag geen groot probleem zijn.

(Let op: ik beschik niet over een 6,5x53R wapen noch over een matrijzenset voor dit kaliber. U gaat dus op eigen risico aan de slag.) Goed, als ik de

maten bekijk, kunt u beginnen met overal verkrijgbare .303 British hulzen. Rondom vetten en hoppa, zo de 6,5x53R matrijs in rammen. Daarna op lengte trimmen. Twee opmerkingen. Omdat ook de schouder teruggezet moet worden, is de kans aanwezig dat u de boel in elkaar drukt. Gloei daarom voordat u begint de moederhulzen eerst uit. Eventjes met de nek en schouder in de gasvlam houden totdat ze (geel/blauw) verkleuren (zie foto). Dit maakt het messing plooibaarder en mogelijk kunt u daardoor de omvorming met één haal door de 6,5 matrijs al voor elkaar krijgen. Lukt dit niet, dan dient u de schouder eerst in een één omwenteling te diep ingestelde .303 matrijs terug te zetten. Een matrijsset van CH4D kost rond de 160 euro inclusief alle Europese invoer- en btw oplichterij. Het vormen en herladen kan ook met een goedkopere 6,5 x 54 Mannlicher set van bijvoorbeeld RCBS.

Ik was onlangs bij uw landgenoot Tim Podevijn en die heeft tijdelijk de originele Nederlandse 160 grains mantelprojectielen op voorraad. Ze zijn gepulverd maar dat zie je alleen aan de minimale krasjes op het ogief van de verkoperd-vernikkelde mantel. Niks mis mee. Ongeveer 35 grain VihtaVuori N150 of 33 grain Varget is de bovengrens

De "Nederlandse" 6,5x53R huls (bovenste patroon) kan van de .303 British worden gemaakt. Zie tekst.

De obscure 8,15x 46R huls is te vormen uit de .30-30 Winchester patroon (links).

Lezer E.B. beschikt waarschijnlijk over een dergelijk enkelschots precisiegeweer met Martini-Henry actie. De zwart-wit foto toont het Zwitserse Olympische team dat in 1906 goud op de 300 meter *Freies Gewehr* won. De vent uiterst links lijkt een Hammerli vast te houden.

Als je vanwege een lock-down thuis moet zitten, dan bouw je met behulp van wat mdf-plankjes gewoon een hulzenuitgloeistation. Lachen, toch?! De hamvraag: waar dient die deurknop voor? Onder: uitgelooide hulzen. Uitsluitend de nek en de schouderpartij!

Waar zouden we zijn zonder de Amerikaanse herlaadmatrijsmakers?! En wie had ooit van 8,15 x 46R gehoord?

qua kruittlading. Die 8,15x46R is eenzelfde verhaal. Fabriekshulzen zijn te koop, reken op € 2,- tot € 2,50 euro per stuk. Zelf maken is ook hier stukken goedkoper en leuker. Als moederhuls kan de bekende .30-30 Winchester huls worden gebruikt. Op zich is die uitstekend verkrijgbaar. Garanderen dat deze conversie feilloos werkt, doe ik niet omdat de randsdiameter van de .30-30 ietsje groter is dat

die van de 8,15x46R. Met een beetje geluk is uw Wolffersdorff juist voldoende uitgesleten dat het past. De die-set wordt onder andere door Hornady gemaakt. Kost circa € 110,-. De kogel zal rond de 150 grain moeten wegen, aangedreven door pakweg 30 grain IMR4895 of VV N140. Ook hier geldt: men herlaadt op eigen risico. Succes ermee!

DE .44-40 WINCHESTER PATROON

Sommige kalibers verdienen het niet om vergeten te worden. De .44-40 Winchester patroon is er zo eentje. Omdat de huls een wat maffe vorm heeft en die "40" in de aanduiding slaat op de lading *zwartkruit* die er in ging, meent menig sportschutter dat het kaliber uitsluitend geschikt is voor *revolvers* die in de "Historisch Wapen"-groep vallen. Vet, rook, stank, kolendamp. En man, wat vervuult die zoi! Maar als ik u nu vertel dat zelfs in de oorspronkelijke vorm, de .44-40 al een mondingsenergie ophoest die anderhalf keer die van de 9x19 of .45 ACP patroon bedraagt. In de lange loop van een geweer zelfs iets méér. En wat nu als wapens zoals leveraction geweren die, gekamerd in kalibers zoals .357 magnum, in

sommige regio's niet op een wapenverlof worden bijgeschreven, want: "geen authentiek kaliber". De .44-40 daarentegen werd destijds samen met het Winchester M1873 geweer geïntroduceerd en kan op die grond niet geweigerd worden. En wat nou als de .44-40 prima ook met modern rookloos kruit geladen kan worden. Nee, ook daarmee kan deze patroon natuurlijk niet tippen aan de rauwe kracht van bijvoorbeeld de .44 magnum, maar da's logisch. De huls wand is daar te dun voor (komen we strak op terug) en vrijwel alle wapens die in .44-40 zijn gekamerd, kunnen de veel hogere magnumdruk niet aan.

The WLASSH Experience

Omdat mijn ervaring met de .44-40 patroon van heel, héél lang geleden stamt, vond ik actuele informatie bij de immer behulpzame mensen van de Winchester Lever Action Shooting Society Holland (WLASSH). Daar heeft men in de loop

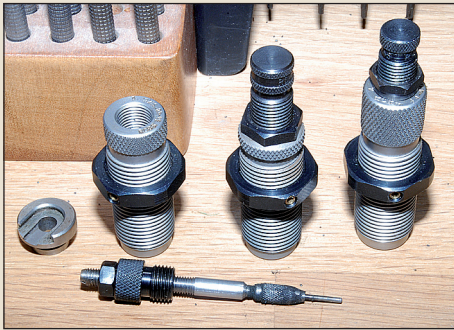

De roemruchte M1873 werd door Winchester samen met het .44-40 kaliber uitgebracht. Inmiddels 150 jaar oud maar nog altijd prima geschikt om mee te sportschieten en om te herladen.

Originele Winchester M1873 in .44-40.

Iets modernere Winchester M1892 in .44-40.

Alle gereedschappen en componenten om de .44-40 Win. patroon te herladen, zijn goed leverbaar.

der jaren een paar solide recepten samengesteld waarmee ze uitstekende resultaten op wedstrijden boeken.

Laten we beginnen met het kogelgewicht. Dat kan variëren van 180 tot 240 grain. Men kan de loden projectielen zelf gieten, sizen en vetten. Niet vergeten: in een buismagazijn géén roundnose kogels gebruiken. De benodigde gietmal wordt door Lee, Lyman, RCBS en consorten gemaakt. Staal of aluminium, enkelvoudig of multi cavity, soort handgrepen etcetera.

Wie gieten niet ziet zitten (onbegrijpelijk!), kan probleemloos platneus WM kogels die 220 grain wegen, gebruiken. Hun diameter bedraagt .428”.

Zwartkruit

Er paste oorspronkelijk 40 grain zwartkruit in de .44-40 patroon. En zoals u waarschijnlijk wel weet, mag er geen loze ruimte tussen zwartpoeder en de kogel zitten. Modern zwartkruit is “volumiger”. Neem bijvoorbeeld het bekende Zwitsers Nr.2 dat vergelijkbaar is met de Amerikaanse FFF-aanduiding. Er past, enigszins gecomprimeerd, maar 33 grain in de .44-40 huls bij gebruik van een 200 grains kogel.

Minder kruit kan ook, maar dan moet wel de vrijkomende ruimte in de huls met iets worden opgevuld. Bijvoorbeeld griesmeel dat met een kartonnen schijfje van de kruitlading gescheiden wordt. Of de geringe reductie in terugstoot in dit kaliber het geknoei waard is?...

Wat men ook kiest, met zwartkruit is het gebruik van Large Pistol Magnum slaghoedjes aan te raden.

VihtaVuori N320

Een populaire standby. In de .44-40 bijvoorbeeld 8,0 grain. Dat voelt in een geweer niet al te heftig aan, maar kan goed groeperen.

Deze lading vult de .44-40 huls voor nog geen 50%. Dat betekent dat wanneer het wapen horizontaal wordt afgevuurd (is doorgaans de bedoeling, toch? ...), de lading helemaal voorin de huls, tegen de

kogel op een hoopje zal liggen (bij krachtadig kameren). Of het ligt juist tegen het slaghoedje omdat de schutter het wapen tijdens de aanslag schuin omhoog houdt alvorens al richtend naar de schietschijf te zakken. Of het kruit ligt van voor tot achter verspreid over de hele lengte van de huls. Wat ik wil zeggen is dat een kruitlading die slechts de helft van de huls vult, op variërende afstand van het slaghoedje komt te liggen. In theorie is dit niet bevorderlijk voor de uniformiteit.

Trail Boss

Trail Boss van Hodgdon is speciaal ontwikkeld voor schutters die klassieke zwartkruitkalibers willen gebruiken maar geen zin hebben in de zwartkruit nadelen, maar ook het gerommel met “halve” nitrokruitladingen niet zien zitten. De chemici hebben daarom de Trail Boss korrels uitzonderlijk “bulky” gemaakt. Ha, het zijn niet eens korrels, maar ronde schijfjes die vanwege het gaatje in het midden, aan mini-donuts doen denken. De ruimte die Trail Boss per gewichtseenheid inneemt is zelfs zo groot dat er in een standaard Amerikaanse 450 grams pot, maar 255 gram past. Een nieuwe, volle Trail Boss bus zit dan ook echt tot de rand toe vol!

Als men een 220 grains kogel gebruik, mag men maximaal 7 grain Trail Boss laden. Of uw antieke wapen u daarvoor dankbaar zal zijn?... Beter is om

6 grain te gebruiken. De vulling is dan ongeveer 66%. Niet imponant? Okee, doe er een halve graantje bij, dan is de vulling al 85%! Met 6,5 grain Trail Boss zal de piekdruk op pakweg 900 bar uitkomen. Ja, ik weet het, dat is een lachertje wanneer je het vergelijkt met bijvoorbeeld een .308 Winchester patroon die op volle oorlogskracht 3.000 bar doet. Tussen beide kalibers zit echter driekwart eeuw wapen(staal-) ontwikkeling; vergeet dat niet...

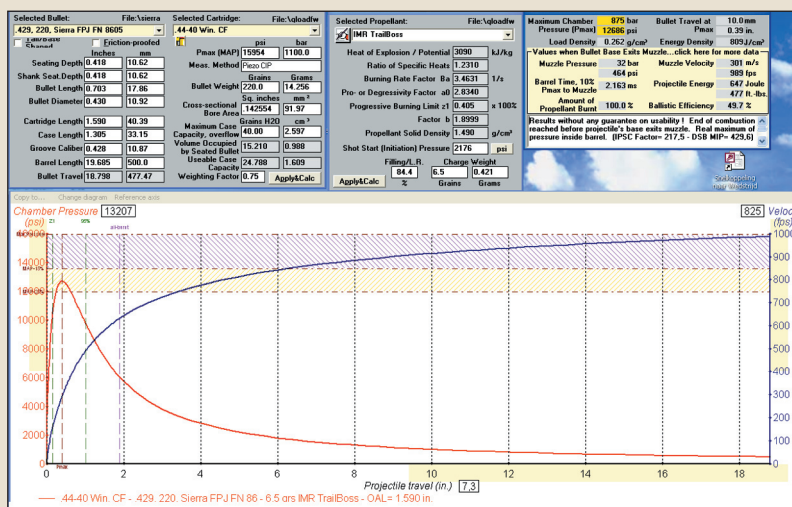
Hoe gemoedelijk en gematigd Trail Boss waarden ook mogen overkomen, zo’n 6 grain lading laat de kogel toch 300 meter per seconde bereiken uit een 24”geweerloop en 250 m/s uit een 7½” revolverpijp. Die kop je niet terug. Die haalt echt de schietschijf wel.

Overige herlaaddetails

Kant en klare 44-40 Winchester munitie is gewoon te koop; hulzen zijn dus ook geen probleem. Die .44-40 huls is vergeleken met modern messing best wel dunwandig. Gemiddeld 0,21 millimeter. Die van de .38 Special zit rond de 0,30 mm en die van de .44 Special is zelfs nog iets dikker. Bepaal dus hoeveel crimp daadwerkelijk nodig is om de

kogel vast te wurgen, en controleer de hulsmond regelmatig op beginnende scheurtjes. Trim de hulzen om die te voorkomen. De absolute lengtemaat doet er wat minder toe. De patroon kamert immers op zijn bodemrand en is daarom ten aanzien van de huls lengte best wel tolerant.

Het klopt dat de .44-40 huls een vage soort van schouder heeft dan wel een in twee stappen conisch verloopt. Let hierop met het kalibreren, vooral als u met hulzen werkt die in verschillende wapens (verschillende kamers!) zijn gebruikt.

QuickLoad: Met 6,5 grain TrailBoss blijft alles nog net binnen de perken.